

Vzw Roppov

Martelaarslaan 212 9000 Gent tel 09/224.09.15 fax 09/233.35.89

e-mail info@roppov.be web www.roppov.be

Hulpverlening in de Bijzondere Jeugdbijstand:

de ervaring aan de andere kant...

Over schuldgevoelens...

Vermits de hulpverlening aan de kant van de jongeren gebeurt, lijkt het of alle **fout** bij de ouders ligt.

'De begeleiding is er voor het kind en jij krijgt een stempel. De uitleg waarom het met het kind misloopt lijkt altijd bij jou te liggen.'

'Kinderen krijgen ook steeds meer rechten, en wat met de ouders? Worden zij gewoon opzij geduwd?'

'Je moet je grens stellen tegenover hulpverleners: zo ver, en niet verder kom je in mijn privé-leven. Maar niet iedere ouder voelt zich altijd zo sterk.'

Hulpverlening werkt vaak op het **schuldgevoel**. Zaken die door hulpverleners makkelijk gezegd worden, theorie, oordelen, verklaringen, komen anders aan bij ouders. Hulpverleners kijken vanop een afstand en ouders 'zitten er mee'. Hoe moeilijk de situatie ook is, wat er ook gebeurt is, hoe moeilijk het gedrag van kinderen ook kan zijn, je blijft moeder, vader. In de hulpverlening krijg je vaak het gevoel dat je het fout doet en dat zij het wel zullen **overnemen**. Dit versterkt het schuldgevoel. Je hebt het niet meer in de hand en toch wou je alleen maar het beste voor je kind. Je vroeg hulp en de **druk** wordt alleen maar groter. Je wordt kwaad en daardoor wordt je nog eens een 'moeilijke klant' erbij.

'Ik heb hulp gevraagd. Ik ben samen met mijn kind therapie aangegaan. In die therapie werd ik niet geloofd. Naar mijn kant werd niet gekeken. Alles wat fout liep leek plots aan de 'verkeerde opvoeding' te liggen. Na deze 'vrijwillige hulpverlening' leek het erg moeilijk om er weer uit te raken, uit de hulpverlening. Hoe vrijwillig is vrijwillige hulpverlening dan?'

In een andere dienst kwam dan toch het **begrip** voor de kant van de moeder. Een schuldgevoel viel weg. Omdat daar het geheel bekeken werd. Het was niet alleen haar schuld.

'Soms hebben ouders een bepaalde aanpak uit schuldgevoel. Omdat je denkt dat je op een bepaalde manier moet handelen, soms vanuit het eigen verleden, als tegenreactie....Op die manier hebben ouders ook hun 'rugzak'. Het is goed dat te weten en daarom als ouder ook steun te krijgen. Maar het steeds verwijzen naar die 'rugzak' pint iemand ook vast, plakt etiketten. De term 'cliënten' doet daar aan denken, is trouwens een lelijke term. Van hulpverleners verwachten ouders steun om 'over de rugzak te geraken'. Uiteindelijk moet je naar de toekomst werken, niet blijven vasthangen aan het verleden.'

Over de Bijzondere Jeugdbijstand...

Hulpverlening in de Bijzondere Jeugdbijstand brengt soms geen oplossing voor de ouders. En toch lijken hulpverleners de begeleiding steeds te willen verlengen of iets anders proberen. Tot ze tot de vaststelling komen dat ook zij het niet kunnen.

Op die manier is het contact met de hulpverlening erg frustrerend en wordt het soms een strijd. Een **strijd** tegen hulpverleners die je niet begrijpen en die je meer en meer wantrouwt. Een strijd om je kind thuis te houden of terug thuis te krijgen.

Verschillende ouders zijn al 3 jaar bezig met verschillende diensten en ze komen er nog niet uit. Integendeel, als het voor de dienst niet lukt, hebben ouders vaak het gevoel dat die dienst het dan ook opgeeft en het weer aan de ouders alleen over laat.

Of erger: alles doorschuift naar Jeugdrechtbank.

Over kinderen plaatsen....

Een plaatsing haalt het gezin uiteen. Niet alleen worden kinderen van ouders gescheiden, ze worden ook weggerukt uit de band met broertjes en zusjes. Ook voor hen is dit een harde werkelijkheid.

Als de ouders in de put zitten, dan krijgen ook zij hulp, maar dan is het al te laat. Plaatsing lijkt dan voor hulpverleners vaak de enige oplossing. Toch blijft 'ouders en kinderen uiteen halen' erg ingrijpend. Voor iedereen.

'Ik had zelf hulp gevraagd. Ik ben alleenstaande moeder en kreeg enkele jaren geleden een depressie. Onvoorbereid en onaangekondigd kwamen ze dan plots 4 dagen voor kerstmis de kinderen halen met de politie. Dit was een grote schok. Op dat moment zou je moorden begaan omdat ze je kinderen komen halen. En jij blijft daar alleen achter in een leeg huis. Achteraf gezien heeft de hulpverlening wel geholpen. Het bracht rust voor mij en de kinderen. Daar vond ik dan ook weer de kracht er weer bovenop te komen. Maar ik heb bergen verzet, uren op de bus gezeten om de band met mijn kinderen te behouden. Toch sta je als ouder wel alleen. Je blijft achter met vele vragen:

- *wat zijn je rechten als ouder van kinderen die geplaatst zijn?*
- *hoe zit dat met bezoek?*
- *hoe kan ik de band blijven houden?'*

Over een gebrek aan begrip....

Ouders moeten vaak lang wachten op hulp na de eerste vraag. En dan moet het plots vlug gaan en wordt er te weinig aandacht besteed aan de voorbereiding voor ouders en kinderen.

'Daarna, eens in de hulpverlening duurt het weer lang voor je je kinderen terug mag hebben. Je moet jezelf eindeloos bewijzen.'

Er wordt ook verwezen naar het feit dat allochtone ouders (Turks of Marokkaans) ondersteuning krijgen van een speciale begeleider die het begrip tussen ouders en hulpverlener moet vergroten; Vlaamse ouders zouden dit ook kunnen gebruiken.

'Men houdt vaak veel rekening met moslims (geen varkensvlees eten; in tijden van ramadan..) zij krijgen een speciale begeleider; maar andere geloofsovertuigingen komen minder in de aandacht of krijgen minder begrip en respect: katholiek, jehova...'

Over inspraak en samenwerking...

Hulpverlening lijkt de zaak soms zodanig over te nemen dat je als ouders gewoon niet meer meetelt. En als het hen ook niet lukt is de conclusie: het is een moeilijke zaak. Maar dat wisten ouders zelf ook al.

In sommige situaties leiden alle pogingen van verschillende diensten uiteindelijk naar Jeugdrechtbank. Daar sta je als ouder tegen de muur.

‘Eén keer bij deze ‘dienst’ beland, ben je geen meester meer van je leven. Er kan je vanalles boven het hoofd hangen en je hebt er geen vat meer op. Je mag zeggen wat je wil: het telt niet mee.’

Ook de jongeren die zagezegd een advocaat hebben om zich te verdedigen tellen niet meer mee.

‘Hoe kan een advocaat die niets weet over de jongere, de jongere niet eens kent, hoe kan die hen nu verdedigen? Je moet daar wachten van 9.00 uur tot...dat lijkt eeuwen te duren, het is heel vernederend en zenuwslopend.’

Eén ouder vertelde dat ze onder druk werd gezet om zelf met een alternatieve oplossing te komen: *‘regel deze oplossing zelf, of het is een plaatsing.’*

Waar zit de steun en de hulp dan?

Op dat moment moeten ouders het plots in handen nemen, op andere momenten mochten ze dan weer helemaal niet meepraten. :

‘Er was een brief van het CLB die in het dossier zat. Wij mochten niet eens weten wat er in stond. We mochten niet eens bij een vergadering over de kinderen aanwezig zijn op de school. Men loog dan nog over de reden waarom we er niet bij mochten zijn. Alsof we dat niet door hebben! Waarom ben ik dan nog moeder?’

Er zou een **recht op inzage** in het dossier moeten zijn. En een **recht om mee te praten** en mee te beslissen. Een recht om te weten wat doorverteld wordt.

Eerlijkheid is een sleutelwoord in de verhalen die ouders vertellen. Eerlijk zijn over de gesprekken die door gaan. Eerlijk zijn over de reden waarom men de begeleiding niet wil beëindigen. Eerlijk zijn over wat in de dossiers staat.

Over de nood aan ondersteuning voor de ouders..

Soms komen kinderen in de Bijzondere jeugdbijstand terecht doordat de gezinssituatie niet meer houdbaar is. Het enige antwoord dat de bijzondere jeugdbijstand hier lijkt te kunnen bieden is plaatsing. Dan zijn de kinderen de dupe. Terwijl de ouders vooral ondersteuning in hun gezin verlangen. Eerst hulp thuis en vlugger hulp bieden om te vermijden dat het erger wordt, dat zou beter zijn volgens de ouders.

Een alleenstaande moeder die lijdt aan een chronische ziekte vertelt:

‘Door ziekte kon ik het gezin niet meer aan. De kinderen konden niet goed meer opgevolgd worden, ze hadden het moeilijk doordat de steunende ouderfiguur wegviel. Ze liepen verloren, deden al eens domme dingen. Twee van de kinderen hadden ook te lijden onder ziektes waardoor ze soms moeilijk meekonden met anderen. Ze voelden zich niet goed en gedroegen zich daardoor ook zo.’

De kinderen raken in moeilijkheden en moeder is ten einde met haar energie en ook ten einde raad. Het gezin ontspoord. Hulp en steun komt er niet, enkel nadat er echt iets gebeurt.

Moeder beslist om telkens alarm te slaan als er een voorval is, in de hoop dat op die manier er dan toch eens de juiste hulp komt. Na een aantal voorvallen komen ze uiteindelijk in de bijzondere jeugdbijstand terecht, jeugdrechtbank.

‘De kinderen werden opgehaald alsof het criminelen zijn. Ondanks het feit dat er een jeugdbrigade is die in burger kan komen, kwamen ze hier met de combi en enkel een jas boven hun uniform. Zeer herkenbaar voor de burens dus. Ook traumatiserend voor het kind dat nog maar 14 jaar was.’

Bij de jeugdrechtbank stond een advocaat voor de jongere, geen steun voor de ouders. Het verhaal en de vraag van de moeder deed er niet veel toe, men kon niet op gelijke hoogte communiceren. Bovendien had men al een tijdje hulp gevraagd vooraleer het gezin op de wachtlijst gezet werd voor thuisbegeleiding.

‘Het leek alsof dit compleet afhankelijk was van de goodwill van de consulent in kwestie, of van het moment dat men het zich weer herinnert. Ook bij jeugdrechters kan het al eens verschillen. De ene kan een plaatsing opleggen voor een onnozelheid, de ander kiest per definitie voor de verantwoordelijkheid van de ouders. Wat goed is voor ouders en kinderen is telkens anders, afhankelijk van het gezin, niet van de jeugdrechter. Des te meer reden om aandachtig te luisteren naar de vragen en noden.’

Uit andere voorbeelden komen ouders tot de conclusie dat een ambulante thuisbegeleiding, ouderondersteuning in het gezin misschien een betere oplossing is. Hulp aan huis bij gedragsproblemen bijvoorbeeld. Ook voor jongeren met psychische moeilijkheden kan dit misschien een oplossing zijn. De nood aan steun bij het gezin leeft waarschijnlijk niet alleen in de bijzondere jeugdbijstand. Het zou goed zijn dat de ouders geholpen worden bij de aanpak van het kind, dat de hulpverleners thuis ook met het kind aan het werk gaan. Een kind gedraagt zich niet steeds hetzelfde en één uurtje huisbezoek is echt niets wanneer men thuis moeilijkheden ondervindt.

Deze vorm van ouderondersteuning of gezinsbegeleiding zou in samenwerking met de ouders moeten gebeuren. Ouders hebben immers al het meeste ondervinding met de kinderen. Zij zijn

ten einde raad en kennen de onmacht, wanhoop en pijn die in het gezin heerst. Ook daarvoor moet begrip en steun komen. Er moet zowel met de jongeren als naar de ouders (moeder èn vader) gewerkt worden.

Thuisbegeleiding kan een antwoord zijn. Doch er hangt ook veel af van de relatie hulpverlener-ouders; hulpverlener-kinderen. En misschien kunnen hulpverleners niet alles. Het moet ook klikken met de ouders/kinderen. Thuisbegeleiding van bijvoorbeeld 15 uur in de week kan een nachtmerrie worden wanneer de verstandhouding niet goed is. In dat geval zou men moeten overwegen om een andere begeleider te voorzien.

Toch is thuisbegeleiding ook niet altijd de enige oplossing. Soms is het gezin en de jongere aan rust toe en moet de jongere er even uit alvorens de zaak ontploft. Want als de zaak ontploft gebeuren er al eens ongelukken en dan is het enige antwoord dat het kind weggetrokken wordt (het kind is de dupe, de ouders blijven achter). De ouders worden dan als grote schuldigen beschouwd.

Vaak komen ouders pas als het water al aan de lippen staat, of worden soms maar gehoord als er al spijtige feiten gebeurd zijn. Men vraagt zich af of de hulpverleners in de jeugdzorg zich wel bewust zijn van de lijdensweg die er aan een plaatsing vooraf gaat?

Kinderen lijken meer rechten te hebben in de hulpverlening. Dit kan nadelig zijn voor ouders; bv. als een jongere de hulp van het CBJ weigert, dan sta je als ouder nergens

Begrip voor jongeren ja, maar ook voor de kant van de ouders. Niet zomaar spreken over hoe het beter moet, maar stap voor stap samenwerken. Hulpverleners krijgen een opleiding die hen misschien iets te vlug doet denken dat ze het weten, en hen iets te vlug doet ingrijpen. En dit soms zonder kennis van wat ouders al weten en probeerden, zonder respect voor de gevoelens van ouders.